

“POLIGON ZA UNIŠTAVANJE EKSPLOZIVNIH SREDSTAVA - GORAŽDE”

TEMATSKI KLJUČEVI SLUČAJA: #Opasniotpad i #Voda

Građani Goražda i goraždanskih sela protiv Odluke Skupštine Bosansko-podrinjskog kantona Goražde

1. Ime slučaja

“Poligon za uništavanje eksplozivnih sredstava - Goražde”

2. Lokacija

Poligon za uništavanje eksplozivnih sredstava je bio planiran kod grada Goražde, u neposrednoj blizini mnogobrojnih goraždanskih sela, na šumskom zemljištu u vlasništvu države, lokalitet [Oručevac-Čanak](#) ukupne površine u iznosu od 9.885 m,² na [katastarskim parcelama](#) označene kao k.č, 3121 zvana Svinjačka ravan, KO Berič u površini od 7468 m,² k.č, 138 zvana Čalmica, i KO Ilovača u površini od 2417 m.²

3. Ekološke karakteristike lokacije

U središnjem gornjem toku rijeke Drine nalazi se grad Goražde, administrativni i kulturni centar Bosansko-podrinjskog kantona, smješten na nadmorskoj visini od 345 m, okružen lijepim šumskim predjelima i jedinstvenim planinama, poput planine Gušta na kojoj je bila planirana izgradnja poligona.

U Mjesnoj zajednici (MZ) Berič, i MZ Ilovači postoje mnogobrojna izvorišta vode, koji snadbjevaju okolna sela i krucialni su za poljoprivredu i stočarstvo. Na spornom lokalitetu smještena je i Osanička rijeka, Podhranjenski potok i niz drugih manjih pritoka rijeke Drine. U selu Bogušići postoji izvor mineralne vode (kiseljak).

Gornji tok rijeke Drine je za sada primjetno očuvan od različitih zagađivača, a što je osnovni preduslov da pored ravničarskih vrsta žive i najzanimljivije salmonidne vrste riba (pastrmka, lipljan, mladica). Raznovrsnost ribljeg fonda, izrazito bogatstvo mladicom i drugim vrstama ribe, dovelo je do osnivanja sportskih ribolovnih društava koje egzistiraju na ovom prostoru, a zatim i do formiranja mnogih turističkih izletišta.

4. Činjenice o slučaju

U avgustu 2017. godine Federalna uprava civilne zaštite obratila se Ministarstvu za privredu Bosansko-podrinjskog kantona (BPK) Goražde i Vladi BPK Goražde sa zahtjevom za uspostavu poligona za uništavanje eksplozivnih sredstava. Mjesec dana poslije, tokom septembra 2017., ovom Ministarstvu i Vladi obratilo se i privredno društvo UNIS "GINEX" d.d. Goražde sa molbom za rješavanje problema otpadnih eksplozivnih sredstava (tzv. škarta) iz proizvodnog procesa ove firme, koja su ranije uništavana na lokalitetu Crijeteža. S obzirom da se na lokalitetu Crijeteža nalaze

privatna imanja koja su se počela obrađivati i koristiti, predmetne eksplozivne materije su zatim transportovane i uništavane na lokalitetu Glamoča.

Transport do novog lokaliteta Glamoča je prema navodima iz firme UNIS "GINEX" d.d. Goražde podrazumjevalo utošak znatnih finansijskih sredstva kao i veliki rizik prilikom prevoza. Iz tog razloga obratili su se Ministarstvu za privredu BPK Goražde, radi pronalaska drugog lokaliteta za zbrinjavanje ovog opasnog otpada.

Ministarstvo za privredu BPK Goražde i Vlada BPK Goražde su u više navrata održali sastanke sa predstavnicima privrednog društva UNIS "GINEX" d.d. Goražde kao i sa predstavnicima Federalne uprave civilne zaštite (FUCZ). Nedugo zatim, FUCZ je na osnovu [Elaborata uređenja poligona](#) za uništavanje eksplozivnih sredstava odredila lokalitet Oručevac-Čanak za izgradnju poligona.

Uništavanje otpadnih eksplozivnih sredstava iz proizvodnog procesa UNIS "GINEX" d.d. Goražde planirano je da obavlja FUCZ zajedno sa uposlenicima ove firme, na osnovu zaključenog ugovora između FUCZ i UNIS "GINEX" d.d.

Skupština BPK Goražde, na 15. **vanrednoj** sjednici, održanoj 31. augusta 2018. godine, donijela je [Odluku o utvrđivanju javnog interesa za uspostavu poligona za uništavanje eksplozivnih sredstava](#) (u tekstu još i sporna Odluka).

Mjesecima nakon donošenja Odluke, mještani Goražda i okolnih goraždanskih sela došli su do informacije da postoji mogućnost da će se opasni eksplozivni otpad iz cjelokupne Federacije BiH odlagati i uništavati u blizini njihovih stambenih objekata.

Krajem decembra 2019., grupa mještana iz Goražda zabrinutih za svoje zdravlje i sigurnost obratili su se Udruženju "Resursni Aarhus centar u BiH," (AC Sarajevo) sa molbom za pravnu pomoć u cilju zaštite njihovih prava i očuvanja okoliša na predmetnom lokalitetu. U međuvremenu ovi mještani organizovali su:

- [mirna javna okupljanja](#) na spornom lokalitetu, kao i
- proteste ispred kantonalnih institucija [22. i 25. februara 2020.](#)

Također, na osnovu inicijative vijećnikâ Gradskog vijeća Goražde usvojena je [Deklaracija](#) kojom se od kantonalnog parlamenta tražilo da se Odluka o utvrđivanju javnog interesa za uspostavu poligona za uništavanje eksplozivnih sredstava stavi van snage.

! Nakon pravne analize, pravnih eksperata AC Sarajevo i Centra za životnu sredinu (CZZS) utvrđeno je:

da **javnost nije bila uključena** u donošenje sporne Odluke putem organizovanih javnih rasprava tokom kojih bi građani mogli iznijeti svoje mišljenje; a što je u suprotnosti sa mnogobrojnim zakonima i [Aarhuškom konvencijom](#), čiji drugi stub jasno nalaže učešće javnosti tokom donošenja ovakvih odluka koje značajno utiču na okoliš i direktno ugrožavaju život i zdravlje ljudi.

5. Tok postupka

Mještani Goražda i okolnih goraždanskih sela uz pomoć AC Sarajevo pokrenuli su upravne postupke pri različitim odjelima organa uprave BPK, tokom kojih su otkriveni mogobrojni zakonski propusti, prilikom donošenja sporne Odluke:

- I. [Zahtjev za pristup informacijama \(ZPI\)](#) upućen Skupštini BPK na koji je dostavljen sljedeći [Odgovor](#).
- II. [ZPI 1](#) i [ZPI 2](#) upućen Federalnoj upravi civilne zaštite na koji su dostavljeni sljedeće informacije:
 - [Odgovor 1](#);
 - [Odgovor 2](#);
 - [Odobrenje FUCZ](#); i
 - [Procedura za uništavanje NUS-A i mina](#).
- III. [ZPI](#) Ministarstvu za privredu BPK i dodatni [ZPI](#) Skupštini BPK na koji je dostavljen sljedeći [Odgovor](#), a u kojem je jasno navedeno da **nije bilo učešća javnosti** tokom donošenja sporne Odluke.

6. Status slučaja

Slučaj je završen.

Na desetoj sjednici Skupštine BPK, održanoj 25. februara 2020. donesena je [Odluka o stavljanju van snage](#) Odluke o utvrđivanju javnog interesa za uspostavu poligona za uništavanje eksplozivnih sredstava.

7. Korisni linkovi

- [Planinu Guštu branit ćemo svim sredstvima, u utorak dolazimo pred zgradu Vlade BPK](#)
- [Protest mještana Goražda na planini Gušta](#)
- [Stavljena van snage Odluka o utvrđivanju javnog interesa za uspostavu poligona za uništavanje eksplozivnih sredstava na planini Gušta](#)

*** Studija slučaja realizovana je kroz projekat Eko-BiH koji implementiraju Centar za životnu sredinu, Centar za ekologiju i energiju i Aarhus centar BiH uz finansijsku podršku Evropske unije. Cilj projekta je, između ostalog, da na transparentan način pomogne pojedincima i organizacijama da uvidom u pravni tok slučaja nauče više o ovoj problematici i preuzmu sami neke od koraka. Sadržaj iznesen u studijama slučaja isključiva je odgovornost Eko-BiH projekta i ne odražava nužno stavove Evropske unije.**